

11/03/2026

Η προσευχή του Αγίου Εφραίμ του Σύρου

/ [Πνευματικά Αποσπάσματα](#)

Στην προσευχή του Ἁγίου Εφραίμ ο Σύρος, τὴν ὁποία διαβάζουμε κατὰ τὴν περίοδο αὐτῆς τῆς ἁγίας Νηστείας καὶ ἡ ὁποία περιέχει τὶς βαθύτερες ἀλήθειες γιὰ τὴ χριστιανικὴ μας ζωὴ, συναντοῦμε καὶ ἐκεῖνα τὰ λόγια τοῦ τρίτου μέρους τῆς προσευχῆς, ποὺ λέγουν: «Ναί, Κύριε καὶ Βασιλεῦ, χάρισέ μου νὰ βλέπω τὰ ἴδια μου τὰ ἁμαρτήματα καὶ νὰ μὴν κατακρίνω τὸν ἀδελφό μου· διότι εἶσαι εὐλογημένος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.»

• Του Μητροπολίτη Μαυροβουνίου και Παραθαλασσίας Αμφιλόχιος Ράντοβιτς (+2020)

Τίποτε δὲν εἶναι δυσκολότερο, ἀγαπητοὶ ἀδελφοὶ καὶ ἀδελφές, ἀπὸ τὸ νὰ γίνωμεν συνειδητοὶ τοῦ ἑαυτοῦ μας. Νὰ συνειδητοποιήσωμεν, ἀφ' ἑνὸς μὲν, τὴν ἀτέλειά μας, ποὺ εἶναι ἐγγεγραμμένη στὴν ἀτελῆ ἀνθρώπινη φύση μας, καὶ ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν ἀμαρτωλότητά μας· δηλαδή ἐκεῖνο ποὺ εἶναι ἀκόμη πιο ἐπικίνδυνο γιὰ τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τὴν ἀτέλεια, διότι ἡ ἀτέλεια εἶναι σύμφυτη μὲ τὴν ἀνθρώπινη φύση.

Βεβαίως, ἡ ἀτέλεια ἀποτελεῖ καὶ μία πρόσκληση πρὸς ἐμᾶς τοὺς ἀνθρώπους νὰ ἀγωνιζώμεθα γιὰ τὴν τελειώσή μας. Κατὰ κάποιον τρόπον, εἶναι καὶ δῶρο τοῦ Θεοῦ.

Ἐὰν ἤμασταν τέλειοι, ὁ κόπος μας, ὁ μόχθος μας, ὁ πνευματικὸς μας ἀγώνας, ὀλόκληρη ἡ ἀνθρώπινη ζωὴ μας δὲν θὰ εἶχε ἰδιαίτερο νόημα. Ὅμως, ὁ Θεὸς ἔπλασε τὸν ἄνθρωπο κατὰ τέτοιον τρόπον, ὥστε νὰ εἶναι ἀτελής, ἀλλὰ συγχρόνως τοῦ χάρισε τὴ δυνατότητα τῆς τελειώσεως, τὴ δυνατότητα τῆς προόδου καὶ τῆς ἀναπτύξεως, ὅχι μόνον σωματικῆς, ἀλλὰ καὶ πνευματικῆς. Ἐὰν παρατηρήσουμε τὴ σωματικὴ ζωὴ, αὐτὸ γίνεται εὐκόλα κατανοητό· διότι γνωρίζουμε πῶς ἀπὸ ἕναν μικρὸ σπόρο, ἀπὸ τὸ σπέρμα, ἀναπτύσσεται σιγὰ-σιγὰ καὶ σταδιακὰ ὁ ἄνθρωπος καὶ αὐξάνει. Ἀπὸ μικρὸ παιδί ὠριμάζει καὶ γίνεται ἐνήλικος ἄνθρωπος. Καὶ αὐτὸ τὸ βλέπουμε καθημερινὰ μπροστὰ στὰ μάτια μας· συμβαίνει ἐνώπιόν μας. Καὶ ὅ,τι συμβαίνει στὸν σωματικὸ ἄνθρωπο, συμβαίνει κατ' ἀνάλογον τρόπον καὶ στὸν πνευματικὸ ἄνθρωπο.

Ὅπως ἀπὸ ἕνα σπέρμα ἀναπτύσσεται ὁ ὠριμος ἄνθρωπος, ἔτσι καὶ ἀπὸ τὸν πνευματικὸ ζυμὸ καὶ τὸ θεῖο σπέρμα, ποὺ ὁ Θεὸς ἔσπειρε μὲ τὴν θείαν Του χεῖρα μέσα στὸν ἄνθρωπο, ὁ ἄνθρωπος καλεῖται νὰ αὐξάνη καὶ νὰ ἀναπτύσσεται, νὰ

πολλαπλασιάζη τὰ θεία χαρίσματα. Τοῦτο μᾶς τὸ ἐπιβεβαιώνει καὶ ἐκεῖνη ἡ θαυμασία εὐαγγελικὴ παραβολὴ τῶν ταλάντων: τῶν πέντε ταλάντων, τῶν δύο ταλάντων, τοῦ ἑνὸς ταλάντου — τῶν χαρισμάτων δηλαδή μὲ τὰ ὁποῖα ὁ Θεὸς ἐπροόκισε τὸν ἄνθρωπο καὶ τὸν ἐκάλεσε νὰ τὰ αὐξήσῃ, ὄχι νὰ τὰ ἀποκρύψῃ ἢ νὰ τὰ θάψῃ. Ἐπομένως, ὁ ἄνθρωπος αὐξάνει καὶ σωματικῶς καὶ πνευματικῶς· καὶ αὐξάνει, διότι ὁ Θεὸς ἐνέβαλε μέσα του αὐτὴν τὴ δύναμη, αὐτὸ τὸ χάρισμα καὶ αὐτὴν τὴν ἰκανότητα νὰ προοδεύῃ, νὰ ἀναπτύσσεται καὶ νὰ τελειοῦται.

Ὅμως, ὑπάρχει κάτι ποὺ ἐμποδίζει αὐτὴν τὴν πνευματικὴ ἀνάπτυξη τοῦ ἀνθρώπου, καὶ συγχρόνως ἐμποδίζει καὶ τὴ σωματικὴ του πρόοδο. Τί ἄλλο εἶναι κάθε σωματικὴ ἀσθένεια, ὁποιασδήποτε μορφῆς, παρὰ κάτι ποὺ ἀπειλεῖ τὴ σωματικὴ ὑγεία, τὴ σωματικὴ δύναμη καὶ τὴ σωματικὴ ἀνάπτυξη τοῦ ἀνθρώπου; Καὶ ὅπως ὑπάρχουν σωματικὲς ἀσθένειες, ἔτσι ὑπάρχουν καὶ πνευματικὲς ἀσθένειες. Αὐτὸ εἶναι ἀκριβῶς ἐκεῖνο ποὺ ὀνομάζουμε ἁμαρτία. Ἅμαρτία εἶναι ὅταν ὁ ἄνθρωπος τὶς θεόδοτες δυνάμεις ποὺ ἔλαβε ἀπὸ τὸν Θεό, ἀντὶ νὰ τὶς κατευθύνῃ ὅπως ἔχει ὀρίσει ὁ Θεὸς μὲ τὴν ἄπειρη θεία Του βούληση, τὶς κατευθύνει πρὸς λανθασμένη κατεύθυνση — τόσο τὶς πνευματικὲς ὅσο καὶ τὶς σωματικὲς. Αὐτὸ σημαίνει ἁμαρτία: τὴν λανθασμένη κατεύθυνση τῶν θεόδοτων δυνάμεων. Καὶ ἀντὶ αὐτῆς νὰ οἰκοδομοῦν τὸν ἄνθρωπο, νὰ τὸν συγκροτοῦν καὶ νὰ τὸν ἀναπτύσσουν, τελικῶς τὸν διαλύουν καὶ τὸν ἀποδομοῦν.

Αὐτὸ ἀκριβῶς εἶναι καὶ ἡ τραγωδία τῆς ἀνθρώπινης ἁμαρτίας: ὅτι διαλύει καὶ ἀποδομεῖ τὸν ἄνθρωπο. Τὸ νὰ συνειδητοποιήσῃ κανεὶς αὐτὴν τὴν διαλυτικὴ δύναμη τῆς ἁμαρτίας εἶναι ὑψίστης σημασίας γιὰ τὸν ἄνθρωπο, ὅπως ἐξίσου σημαντικὸ εἶναι νὰ γίνῃ συνειδητὸς τοῦ ἑαυτοῦ του, τῆς τελειότητάς του καὶ τῆς ἀτελείας του, καθὼς καὶ τῶν χαρισμάτων ποὺ τοῦ ἐχάρισε ὁ Θεός καὶ ποὺ καλεῖται νὰ πολλαπλασιάζῃ. Ἡ ἁμαρτία εἶναι ἡ λανθασμένη κατεύθυνση τῆς ἀνθρώπινης θελήσεως, τῆς ἐπιθυμίας, τῆς καρδίας καὶ τοῦ νοῦ, καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἡ κακοχρησία τῶν θεόδοτων δυνάμεων τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ ἔτσι, ὁ ἄνθρωπος, ἀντὶ νὰ προοδεύῃ, νὰ ἀναπτύσσεται καὶ νὰ πολλαπλασιάζῃ τὰ χαρίσματά του, ὅπως ὁ Θεὸς ὤρισε καὶ ἐνετείλατο, καταστρέφει τὸν ἴδιον τὸν ἑαυτό του, ἐρημώνει τὸ εἶναί του καὶ ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὸ Πρόσωπον τοῦ Θεοῦ, ἀπὸ τὴ θεία δύναμη ποὺ ἐνισχύει τὸν ἄνθρωπο, τοῦ χαρίζει ἰσχύ καὶ τοῦ παρέχει τὴ δυνατότητα νὰ αὐξάνῃ «εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ» (Εφ. 4,13). Πρὸς αὐτὸ ἀκριβῶς καλεῖται ὁ ἄνθρωπος. Ἐπομένως, τὸ νὰ γίνῃ κανεὶς συνειδητὸς τῆς ἀτελείας του καὶ τῆς ἁμαρτωλότητάς του, αὐτὸ ἀποτελεῖ τὴ βαθύτερη σοφία τοῦ ἀνθρώπου· εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς σοφίας, ἡ ἀρχὴ κάθε προσωπικῆς τελειώσεως — πνευματικῆς, σωματικῆς, νοητικῆς καὶ θελητικῆς.

Δὲν εἶναι τυχαῖο ὅτι ὁ μέγας Ἑλληνας φιλόσοφος Σωκράτης ἔλεγε ὅτι ἡ ἀρχὴ τῆς

σοφίας καὶ ἡ ἀρχὴ κάθε ἀληθινῆς φιλοσοφίας εἶναι ἡ γνώση τοῦ ἑαυτοῦ: «Γνῶθι σαυτόν». Αὐτὸ τὸ ἐπαναλάμβανε διαρκῶς στοὺς μαθητές του ὁ μέγας φιλόσοφος Σωκράτης, μαζί καὶ ἐκεῖνη τὴ βαθιὰ του ὁμολογία: «ἐν οἶδα ὅτι οὐδὲν οἶδα». Τὸ νὰ γνωρίσει κανεὶς τὸν ἑαυτό του σημαίνει νὰ γνωρίσει τὰ ὅριά του, τὴν περιορισμένη του φύση καὶ τὴν ἀτέλειά του· διότι, ὅταν τὰ συνειδητοποιήσει αὐτά, τότε γεννιέται μέσα του ἡ ἐπιθυμία νὰ ἀποκτήσει γνώση. Ἐκεῖνος πὺ νομίζει ὅτι γνωρίζει τὰ πάντα, αὐτὸς δὲν θὰ μάθει ποτέ τίποτε.

Οἱ σοφώτεροι ἄνθρωποι ἦσαν ἐκεῖνοι πὺ πάντοτε, ξανά καὶ ξανά, ἄρχιζαν τὴν πορεία τῆς γνώσεώς τους ἀπὸ τὴν ἀρχή, ἐπιδιώκοντας ἀδιαλείπτως τὴν τελείωσή τους.

Αὐτὸ τὸ σωκρατικὸ «Γνῶθι σαυτόν», καὶ ἡ συνείδηση τῶν ὀρίων μας, ὡς προϋπόθεση γιὰ νὰ μπορέσει κανεὶς νὰ προοδεύσει καὶ νὰ τελειοποιηθεῖ πραγματικά, εἶναι βαθιὰ θεμελιωμένο καὶ ἐνσωματωμένο στὸ Εὐαγγέλιο τοῦ Χριστοῦ. Διότι τί ἄλλο εἶναι ὁ πρῶτος Μακαρισμὸς ἀπὸ τὰ ἐννέα Μακαρισμοὺς πὺ ἐξεφώνησε ὁ Κύριος ἐπὶ τοῦ ὄρους, παρὰ ἐκεῖνο ἀκριβῶς πὺ προαισθάνθηκε ὁ Σωκράτης, καὶ πὺ ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς γνώριζε πολὺ βαθύτερα καὶ τελειότερα, ὡς Θεὸς καὶ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ.

Ὁ πρῶτος Μακαρισμὸς, ὅπως γνωρίζουμε, λέγει: «Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν». Συχνὰ ἐχλεύαζαν τοὺς Χριστιανοὺς οἱ μὴ πιστοί, οἱ ἀμαθεῖς τοῦ κόσμου τούτου, πὺ νομίζουν ὅτι γνωρίζουν τὰ πάντα, λέγοντας:

«Τί εἶναι αὐτὸ πὺ κηρύσσει ὁ Χριστιανισμὸς; Τὴν ἀγνοία; Τὴν πτωχεία τοῦ πνεύματος;» Καὶ ὅμως, ἀκριβῶς ἀπὸ αὐτὸ ἀρχίζει ὁ Χριστιανισμὸς. Τὸ νὰ εἶναι κανεὶς πτωχὸς τῷ πνεύματι σημαίνει νὰ εἶναι ταπεινός, νὰ εἶναι μετριόφρων, νὰ εἶναι πρᾶος καὶ συνειδητὸς τῶν ὀρίων του. Σημαίνει, μὲ ἄλλα λόγια, νὰ γνωρίζει ὅτι «δὲν γνωρίζει τίποτε». Αὐτὸ εἶναι τὸ πνεῦμα τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἡ ἀρχὴ τῆς ἀληθινῆς σοφίας καὶ τῆς πνευματικῆς ζωῆς.

Σημαίνει, λοιπόν, νὰ θέσεις τὰ θεμέλια τῆς γνώσεώς σου καὶ τῆς προσωπικῆς σου τελειώσεως — πνευματικῆς καὶ σωματικῆς. Αὐτὸ σημαίνει νὰ εἶσαι πτωχὸς τῷ πνεύματι. Σημαίνει νὰ ἔχεις συνείδηση τῆς ἀτελείας σου, καὶ ἀκόμη περισσότερο συνείδηση τῆς ἀμαρτωλότητάς σου. Διότι μόνο ἐκεῖνος πὺ διαθέτει αὐτὴν τὴν συνείδηση ἔχει ἐλπίδα νὰ διορθωθεῖ καὶ νὰ μεταμορφῶνεται διαρκῶς.

Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Ἅγιος Εφραίμ ὁ Σύρος ἀρχίζει μὲ αὐτὴν τὴ φιλοσοφία τῆς ζωῆς, ἀναθρεμμένος καὶ διαποτισμένος ἀπὸ τὸ Εὐαγγέλιο. Ὅλα ὅσα ἔγραψε καὶ ὅσα μᾶς ἄφησε, τὰ διήλθε μέσα ἀπὸ τὸν προσωπικὸ του πνευματικὸ ἀγώνα καὶ τὴν

έμπειρία· γνώρισε τὸν ἑαυτό του, γνώρισε τὴν ἀτέλειά του καὶ κατανόησε ὅτι δὲν ὑπάρχει τίποτε σημαντικότερο γιὰ τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τὸ νὰ εἶναι συνειδητὸς τῶν ἁμαρτιῶν του. Συνήθως, ἑμεῖς οἱ ἄνθρωποι, ἐξαιτίας τῆς πνευματικῆς μας τυφλώσεως καὶ τῆς ἁμαρτωλότητάς μας, βλέπομε — ὅπως λέγει καὶ τὸ Ἅγιο Εὐαγγέλιο — τὸ σκουπιδάκι στὸ μάτι τοῦ ἀδελφοῦ μας, ἐνῶ δὲν βλέπομε τὸ δοκάρι στὸ δικό μας μάτι (Λουκ. 6,41). Διυλίζουμε τὸ κουνούπι καὶ καταπίνουμε τὴν κάμηλο (Μτ. 23,24) — ἄλλη μία βαθιά καὶ συγκλονιστικὴ ρῆση τοῦ Ἁγίου Εὐαγγελίου.

Πάντοτε φταίει κάποιος ἄλλος, ἔξω ἀπὸ ἐμᾶς. Πάντοτε ἔνοχος εἶναι ὁ ἄλλος, καὶ ἑμεῖς εἴμαστε δὴθεν οἱ δίκαιοι. Αὐτὸ εἶναι, τρόπον τινά, ἐγγεγραμμένο στὴν πεπτωκυῖα ἀνθρώπινη φύση μας ἀπὸ τοὺς προπάτορές μας, τὸν Ἀδὰμ καὶ τὴν Εὐὰ. Δὲν κατηγόρησε ὁ Ἀδὰμ τὴ γυναῖκα, ἐπειδὴ παρέβη τὴν ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ; Δὲν μετέφερε ἡ γυναῖκα τὴν ἁμαρτία καὶ τὴν εὐθύνη της στὸ φίδι, λέγοντας: «Τὸ φίδι μὲ ἐξαπάτησε»; Δηλαδή, μὲ ἄλλα λόγια: «Ἐσύ, Θεέ μου, εἶσαι Ἐκεῖνος ποὺ δημιούργησες τὸ φίδι, καὶ αὐτὸ μὲ ἐξαπάτησε· ἄρα, Ἐσύ εἶσαι ὁ ὑπεύθυνος, Ἐσύ εἶσαι ὁ ἔνοχος».

Ὅπως ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος — καὶ γενικώτερα ὁ ἄνθρωπος καθ' ὅλην τὴν ἱστορία — γιὰ ὅλα τὰ κακὰ τοῦ κόσμου τούτου κατηγορεῖ τὸν Θεό· θεωρεῖ ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ὁ ὑπεύθυνος γιὰ τὸ κακό ποὺ συμβαίνει ἐδῶ στὴ γῆ. Πάντοτε μεταφέρουμε τὴ δική μας ἁμαρτία στὸν ἄλλον, καὶ ἔτσι περιστρεφόμαστε μέσα σ' ἓναν φαῦλο καὶ ἀδιέξοδο κύκλο, χωρὶς ποτέ νὰ μποροῦμε νὰ ἀπαλλαγοῦμε ἀπὸ τὴν ἁμαρτία. Καὶ παραμένουμε πνευματικὰ τυφλοί.

Ὁ Προφήτης τοῦ Θεοῦ, ὁ φωτισμένος ἀπὸ τὴ σοφία τοῦ Θεοῦ, λέγει: «Τὴν ἁμαρτίαν μου ἐγὼ γινώσκω, καὶ ἡ ἁμαρτία μου ἐνώπιόν μου ἐστὶ διαπαντός» (Ψαλ 50).

Δὲν παρατηρῶ τὴν ἁμαρτία τοῦ πλησίον μου, ἀλλὰ στρέφω τὸ βλέμμα μου πρὸς τὸν ἑαυτό μου· ἐξετάζω ποῦ βρίσκομαι ἐγώ, ποια εἶναι ἡ κατάστασις τῆς ψυχῆς μου.

Διότι ὁ Θεὸς δὲν θὰ μὲ ρωτήσῃ γιὰ τὶς ἁμαρτίες τῶν πλησίον μου, ἀλλὰ γιὰ τὶς δικές μου ἁμαρτίες, ὅταν παρουσιαστῶ ἐνώπιον τῆς φοβερᾶς Κρίσεώς Του, ὅταν ἀποκαλυφθοῦν ὅλα τὰ μυστήρια τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς. Θὰ μὲ ρωτήσῃ τί ἔπραξα ἐγώ, τί ἐσκέφθηκα, πῶς ἐπολιτεύθηκα, πῶς ἔζησα. «Σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον οἰκέτην; τῷ ἰδίῳ κυρίῳ στήκει ἢ πίπτει· σταθήσεται δέ, δυνατὸς γὰρ ἐστὶν ὁ Θεὸς στήσαι αὐτόν», ὅπως λέγει καὶ ὁ Απόστολος Παῦλος (Ρωμ. 14, 4). Αὐτὴ εἶναι καὶ ἡ στάση τοῦ Προφήτου Δαβίδ, ἡ στάση τῆς ταπεινώσεως, τῆς μετανοίας καὶ τῆς ἀληθινῆς πνευματικῆς σοφίας.

Νά, λοιπόν, γι' αὐτὸ ὁ Ἅγιος Εφραίμ ὁ Σύρος μᾶς ὑπενθυμίζει διαρκῶς νὰ παιδαγωγούμαστε μέσα στὸν φόβο τοῦ Θεοῦ, νὰ μελετοῦμε ἀδιάλειπτα καὶ νὰ γινόμαστε συνειδητοὶ τοῦ ἑαυτοῦ μας καὶ τῆς συμπεριφορᾶς μας, τῆς ἀτελείας μας καὶ τῆς προσωπικῆς μας ἀμαρτωλότητος. Καὶ συγχρόνως, νὰ μὴν κατακρίνουμε τὸν ἀδελφὸ μας καὶ τὴν ἀδελφὴ μας.

Ὅσο περισσότερο ὁ ἄνθρωπος γίνεται συνειδητὸς τοῦ ἑαυτοῦ του, τῆς ἀτελείας του καὶ τῆς ἀμαρτωλότητάς του, τόσο λιγότερο βλέπει τὰ ἀμαρτήματα γύρω του — τὰ ἀμαρτήματα τῶν ἄλλων.

Ἀντιθέτως, ὅσο περισσότερο πνευματικὰ τυφλώνεται, τόσο ἀδιάκοπα διακρίνει γύρω του ἕνα πέλαγος ἀμαρτιῶν στὸ πρόσωπο τῶν ἄλλων, ἐνῶ τὸν ἑαυτό του τὸν ὑψώνει καὶ τὸν ἀνακηρύσσει ὡς δῆθεν ἀναμάρτητο.

Γι' αὐτὸ καὶ αὐτὴ ἡ ἁγία Νηστεία, ἡ ὁποία ἐδόθη ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ γιὰ νὰ μᾶς ἐγείρει πνευματικὰ, μᾶς ὑπενθυμίζει αὐτὴν τὴ μεγάλη καὶ ἁγία ἀλήθεια, μέσα ἀπὸ τὰ λόγια τοῦ Ἅγιος Εφραίμ ὁ Σύρος: νὰ εἴμαστε συνειδητοὶ τῶν ἀμαρτιῶν μας, νὰ βλέπουμε τὰ δικά μας σφάλματα καὶ νὰ μὴν κατακρίνουμε τὸν ἀδελφὸ μας. «Διότι μὲ ὅποιο μέτρο μετρεῖτε, μὲ τὸ ἴδιο θὰ μετρηθεῖτε· μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε» (Μτ. 7,1-2). Μεγάλα καὶ ἅγια λόγια τοῦ Ἁγίου Εὐαγγελίου — ἅγιο μήνυμα γιὰ κάθε ἄνθρωπο.

Απόσπασμα ἀπὸ τὸ βιβλίον «Νηστεία καὶ προσευχή-επιστροφή στὸ οἶκο τοῦ Πατρός»
Μετάφραση: π. Νικόλαος Γκάτσεβιτς, κληρικός τῆς Ἱεράς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν
(Ἱερός ναός Ἁγίας Βαρβάρας ομωνύμου Δήμου)